

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2010

Kateřina Šimůnková

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Život rodiny vojáka působícího v zahraničních misích

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.

Vypracovala:
Kateřina Šimůnková

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Život rodiny vojáka působícího v zahraničních misích“ zpracovala pod vedením doc. Ing. Antonína Řehoře, CSc. samostatně a použila jen prameny a literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

Brno 1. 4. 2010

.....

Kateřina Šimůnková

Poděkování

Děkuji za vstřícný přístup, přínosné podněty a cenné připomínky při psaní mé bakalářské práce panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc.

Také bych chtěla poděkovat své rodině za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce a které si nesmírně vážím.

Kateřina Šimůnková

I. Teoretická část

Obsah

Úvod.....	2
I. Teoretická část	
1. Vojenská profese	4
1.1 Charakteristika vojáka z povolání	4
1.2 Historie zahraničních misí.....	6
1.3 Příprava na misi.....	7
2. Pojem a význam rodiny pro společnost.....	10
2.1 Funkční rodina	12
2.2 Zdravě fungující rodina.....	14
2.3 Rodina v současnosti.....	16
2.4 Rodičovství	17
3. Partnerské vztahy.....	20
3.1 Manželství	21
3.2 Vztah na dálku.....	25
3.3 Rozpad manželství	26
II. Praktická část	
4. Způsob zpracování jednotlivých kazuistik	28
4.1 Popis vlastní rodiny.....	29
4.2 Popis dalších rodin	35
Závěr.....	41
Resumé	42
Anotace.....	43
Seznam použité literatury.....	44
Seznam příloh	46

Úvod

Téma své bakalářské práce jsem si vybrala především z osobních důvodů. Manžel je voják z povolání a v současné době se účastní zahraniční mise v Afghánistánu. Ve své práci se budu zabývat složitými vztahy, které v rodině vzniknou, když jeden z partnerů pracuje mimo domov několik měsíců, partnerskými vztahy, soudržností rodiny při odluce partnerů a výchově dětí. V současné době nabídka práce nutí zaměstnance k dalekému dojíždění do zaměstnání, nebo setrvání během pracovního cyklu mimo domov, kdy členové rodiny nejsou spolu v denním kontaktu. V této práci se budu zabývat vojenskou profesí, která je oproti jiným povoláním specifická a velice náročná, jak pro samotného vojáka, tak pro celou jeho rodinu.

Myslím si, že dlouhodobá odluka partnerů z důvodu pracovního pobytu mimo území České republiky je pro danou rodinu výzvou. Zvládneme to být bez sebe? Zvládnu výchovu dětí sama? Budu schopna podávat i přiměřené výkony v zaměstnání, když budu delší čas bez partnera a na výchovu dětí sama? Tyto a spoustu podobných otázek si kladou především manželky vojáků z povolání, které zůstávají odkázány samy na sebe. Vztahy mezi manželi a dětmi se vyvíjejí po celý život a v dnešní době, snad víc než kdy jindy, je fungující rodina, která poskytuje zázemí, velice důležitá jak pro vytvoření pevného vztahu, tak pro další vývoj dětí i partnerů.

Cílem mé práce je zjistit, zda odloučení partnerů v trvání několika měsíců vede k upevnění rodiny a utužení partnerských vztahů, nebo naopak, zda přispívá k následným nedorozuměním a rozchodu partnerů. Za tímto účelem jsem zformulovala otázky, na které bych chtěla najít odpověď.

- 1) Má odloučení v trvání několika měsíců na manželství či partnerství negativní dopad a vztah se rozpadne?
- 2) Má na prožívání a následné vyrovnání s odloučením vliv i věk a vyzrálost partnerů?

Bakalářská práce je za tímto účelem rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. V první části vymezuji některé termíny, které jsou pro moji práci důležité, např. voják z povolání, soudržnost rodiny, partnerské vztahy a výchova dětí, manželství a vztah na dálku. Podstatnou součástí jsou podkapitoly věnující se rodině a výchově dětí. Poskytují

informace o tom, jak se díváme na pojem rodina, na její základní funkce a na současnou rodinu. Za důležitou považuji i část o soudržnosti rodiny. V praktické části věnuji pozornost jednotlivým rodinám, popisuji období, kdy se jeden z partnerů účastní zahraniční mise. Účelem mého šetření je zjistit, zda odloučení partnery sblíží, nebo naopak, zda je odcizí a vztah se rozpadne.

Ve své bakalářské práci jsem použila metodu případové studie ve formě kazuistik a současně jsem uvedla i vlastní zkušenosti z dlouhodobého odloučení, kdy byl manžel opakovaně v zahraničních misích, a já jsem zůstala na výchovu dětí několik měsíců sama.

1. Vojenská profese

Vojenská profese je zaměstnání, které by nebylo možné vykonávat bez vnitřního přesvědčení. Profese sama o sobě je značně náročná, již podmínky pro přijetí jsou velice přísné. Počet uchazečů o tuto profesi se značně liší od počtu lidí, kteří jsou na konci přijímacího řízení vyhodnoceni jako způsobilí pro přijetí do služebního poměru.

1.1 Charakteristika vojáka z povolání

Vojákem z povolání je občan České republiky (dále jen ČR), který vykonává vojenskou činnou službu. Služební poměr vojáka je přitom od klasického zaměstnaneckého poměru zcela odlišný. Do služebního poměru může být přijat občan České republiky starší 18 let, který složil vojenskou přísahu, je trestně bezúhonný, zdravotně způsobilý k výkonu služby. Podrobné podmínky pro povolání do služebního poměru vojáka z povolání jsou dány ustanovením § 3 odst. 1 a 2 zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.¹

V dnešní době, kdy je vysoká nezaměstnanost a výdělky jsou jen o málo vyšší, než životní minimum, se každý snaží najít co nejlukrativnější zaměstnání, což voják z povolání stále je. Aspoň takovéto přesvědčení je u většiny běžné populace. Zájem o tuto profesi je stále vysoký a od profesionalizace armády v roce 2005 stále vzrůstá. Státní zaměstnanec má určitě větší jistotu zaměstnání než člověk pracující v soukromém sektoru. Z mého pohledu je to ale služba, která nepřináší jenom klady, já jako manželka vojáka z povolání vím, jak je těžké skloubit manželovu pracovní kariéru s rodinným životem.

Výběr uchazeče se zahajuje na základě jeho písemné žádosti o povolání do služebního poměru. Samotným výběrem budoucích vojáků z povolání se zabývají oddělení náboru jednotlivých Krajských vojenských velitelství. V rámci výběru je u uchazečů vyžadováno komplexní posouzení zdravotní, musí absolvovat psychologická vyšetření, splnit fyzické testy a prokázat motivační způsobilost pro povolání do služebního poměru. Všechna tato vyšetření jsou velice podrobná

---

¹ Srov. zákon č. 221/1999 Sb., v platném znění.

a je až zarážející, kolik mladých lidí jimi vůbec neprojde. Bez lékařského osvědčení je pro ně tato práce nedostupná. Po absolvování všech těchto vyšetření s výsledkem „schopen“ je uchazeč přijat do služebního poměru a zavazuje se dodržovat Kodex etiky vojáka, vyjadřující tradiční vojenské hodnoty.

Kariéra profesionálního vojáka tudíž začíná přijetím do služebního poměru vojáka z povolání a nástupem do výcvikového zařízení, ve kterém probíhá příprava na výkon služby. Poté následuje samotná služba u vojenského útvaru v hodnosti, která odpovídá funkčnímu zařazení. Podle dosahovaných výsledků a plnění povinností může být voják zařazen na funkci vyšší nebo nižší anebo vyslán k dalšímu vzdělávání. V případě potřeby může být přeložen k jinému útvaru či vyslán pracovním do zahraničí. Vojenská profese je zaměstnání, které nekončí po osmi odpracovaných hodinách, na člověka klade vysoké nároky a silně zasahuje do volného času, rodinného života i výchovy dětí. A tohle jsou ty stinné stránky, o kterých uchazeč nemá představu. Překážky, se kterými se vojáci z povolání setkávají nejčastěji, jsou především častá nepřítomnost doma z důvodu služebních povinností, vojenská cvičení, bydliště vzdálená několik desítek kilometrů od pracoviště, proto musí neustále cestovat a dochází k dalším časovým ztrátám.

1.2 Historie zahraničních misí

Nová etapa účasti vojáků při řešení krizových situací v novodobých dějinách českého státu začala v noci z 1. na 2. srpna 1990, kdy překročila irácká vojska hranice státu Kuvajt a obsadila jeho celé území. Rada bezpečnosti OSN tuto agresi okamžitě odsoudila a americký prezident George Bush vyslal do oblasti Perského zálivu vojáky své armády.

Souhlas s vysláním československé protichemické jednotky do zálivu byl vysloven Federálním shromážděním Parlamentu, tehdy ještě České a Slovenské federativní republiky dne 23. září 1990. Na základě tohoto rozhodnutí vyslala armáda ve dnech 11. – 14. prosince 1990 celkem 200 vojáků – dobrovolníků do Saúdské Arábie. Začala tak nová etapa účasti vojáků v řešení krizových situací v novodobých dějinách českého státu.

Vstupem do Severoatlantické aliance dne 12. 3. 1999 převzala Česká republika také závazek spolupůsobit v zahraničních misích pod vlajkou NATO a od přijetí ČR do Evropské unie 1. 5. 2004 se armáda ČR účastní jejích zahraničních misí.

Díky zkušenostem z předcházejících let, kdy jsme se zapojili do Programu Partnerství pro mír (PřP) a vedli si úspěšně především v zemích bývalé Jugoslávie, zvládá naše republika velmi dobře nasazení českých vojáků i v jiných částech světa. Do podvědomí široké veřejnosti vstoupila naše účast v zahraničních misích v dalekém Afghánistánu i působení českého kontingentu v Iráku. Armáda České republiky se účastní i humanitárních misí mezinárodního společenství. Nemalou roli sehrávají naši pozorovatelé v mnohdy exotických místech naší planety pod vlajkou OSN a OBSE.²

---

² Dostupné na: <http://www.army.cz> cit. 26. 1. 2010

1.3 Příprava na misi

Zahraniční mírové mise jsou zpravidla plánovány na 3 až 6 měsíců, nejdéle na dobu jednoho roku. Součástí příprav vojáků do zahraniční mise je také psychologická příprava, která je zaměřena na rozvoj vědomostí, potřebných ke zvládnutí stresových situací, sociální frustrace a také vlivu nasazení v misi na vojákovo nejbližší okolí. Vyslání vojáka do zahraniční operace je událost, která zásadním způsobem ovlivňuje nejen daného jedince, ale i jeho nejbližší. Na dobu nejen vlastního vyslání, ale i v období před vysláním a zejména po návratu domů, jde o velice výrazné ovlivnění rodinných, partnerských, přátelských, pracovních a dalších osobních vztahů. Celé toto období je zcela jistě jedno z nejnáročnějších a nejkritičtějších pro pracovní a partnerské vztahy. Důležité je i vnímání okolí, rodina vojáka se setkává s projevem celého spektra lidských vlastností od soudržnosti, úcty, respektu, vstřícnosti, laskavosti, tolerance přes nezájem, lhostejnost, aroganci až po opovržení, závist či nenávisť.

Vyslání vojáka do zahraniční mise je proces, kdy již v období přípravy k vyslání dochází k postupnému odlučování od rodiny. Příprava před odjezdem na zahraniční mise i samotné nasazení kladou zvýšené nároky na psychiku. Při nasazení vojáka v zahraničních operacích se očekává jeho profesionalita. Pevné a stabilní rodinné zázemí je pro vojáka a jeho kvalitní práci velmi důležité.

Voják je opakovaně v průběhu několika měsíců odeslán na služební cesty a cvičení. Výcvik probíhá za každého počasí, vojáci získávají dovednosti a zkušenosti, které dokážou aplikovat bez zaváhání v krizových či zátěžových situacích přímo v oblasti plnění operačního úkolu.

Vědomí přímé odpovědnosti za životy druhých, nedostatek nebo naopak přemíra informací, či jen samotný pobyt v novém, neznámém a nepřátelsky laděném, odlišném kulturním prostředí má vliv na psychiku vojáků, a proto je nutné absolvovat psychologickou přípravu za účelem zvýšení psychické odolnosti. V období přípravy k vyslání tak dochází k prvnímu několikátýdennímu odloučení.

Před odletem na misi prochází příslušníci intenzivním výcvikem, příprava vrcholí čtrnáctidenním cvičením ve výcvikovém prostoru. Po ukončení přípravného období je vojákovi udělena několikadenní řádná dovolená či volno k odpočinku a též

na vyřízení osobních záležitostí. V této době je atmosféra v rodině silně napjatá, všichni se bojí okamžiku, kdy přijde chvíle loučení.

Podstatné je také to, zda se jedná o první odloučení, anebo je rodina na podobné události připravena z předchozích zkušeností. Průběh celého procesu odloučení je samozřejmě podstatně ovlivněn věkem partnerů, věkem jejich dětí a celkovou dobou společného soužití, a jistě i dobou, po kterou má odloučení trvat.

Po dobu odloučení jsou, voják i rodina, ovlivněni celou řadou faktorů, doba trvání nasazení v zahraniční operaci, nemožnost čerpání řádné dovolené a také způsob vzájemné komunikace. Díky dnešním moderním technologiím je nejčastějším způsobem komunikace internet, icq a mobilní telefon.

Voják, který je několik set kilometrů, někdy i tisíců kilometrů, vzdálen od své rodiny, domova, je na tyto situace sice připravován, ale přesto jde o velký tlak na jeho psychiku, je po dobu trvání mise vystaven různým negativním vlivům. Jeho pobyt ovlivňuje několik skutečností, např. bezpečnostní situace v prostoru nasazení, zastávaná pozice a druh vykonávané práce, velikost a vybavení základny, možnost jejího opuštění, volnočasové aktivity, spolupráce s místními občany, přirozená pozice v kolektivu, způsob ubytování a zabezpečení základních potřeb, možnost psychologické a církevní podpory.

Dílčí závěr

V této kapitole jsem se snažila popsat profesi vojáka z povolání a úskalí, která jsou s touto profesí spojená. Toto zaměstnání ovlivňuje rodinu, partnerské vztahy a vztahy rodičů s dětmi. Souvisí s časově náročným odloučením od rodiny, neočekávané služební povinnosti, které zmaří rodině plány, nejistota při možnosti se usadit s rodinou na jednom místě z důvodu stěhování posádek, nejistota rodinného a společenského zázemí a v neposlední řadě i nejistota zaměstnání partnerky. Vše má vliv na psychiku vojáků, jejich partnerek a dětí.

Je zřejmé, že vojáci jsou za svou službu dobře placeni, ale peníze nenahradí jejich přítomnost v rodině a může se stát, že vojákův životní partner se nedokáže s takovou

situací vyrovnat, přenáší napětí v rodině na děti a manželství mnohokrát končí i rozpadem rodiny.

Naopak jsou manželství, které náročné povolání jednoho z nich velice sblíží, uzpůsobí tomu chod domácnosti a životní styl, samozřejmě za přítomnosti velké tolerance obou partnerů a jejich vědomí, co pro ně a jejich děti znamená kvalitní rodinné zázemí a současně si uvědomují, že to nejdůležitější v životě co mají, je jejich rodina a děti.

Velmi důležité je, aby rodina vojáka na sebe měla dostatek volného času a volné chvíle trávili partneři se svými dětmi a aby se jim intenzivně věnovali. Sice mnoho času na přátele a příbuzenstvo již nezbývá, ale investovat volný čas pouze do svých nejbližších je nejlepší varianta. Pro soudržnost rodiny je rozhodně vhodné trávit společně celé víkendy, pokud jeden z partnerů přes týden pracuje a bydlí mimo domov. Děti by měly mít rodiče jen pro sebe a jen tak nedojde k vzájemnému odcizení.

2. Pojem a význam rodiny pro společnost

Nalézt odpovídající definici rodiny je dnes velmi obtížné. Různí autoři uvádějí rozdílné definice. Rodina je v nejširším pojetí chápána jako celek různých forem života, který obsahuje minimálně dvougenerační soužití dětí a rodičů, má trvalý charakter, pevné vazby mezigenerační solidarity. Je nejdůležitější formou organizace soukromého života, její členové jsou spojeni společným soužitím a vzájemnou morální odpovědností. Strukturu úplné rodiny tvoří otec, matka a nejméně jedno dítě. Rodina základní či nukleární se skládá z otce, matky a dětí, kteří žijí pohromadě. Jsou mezi nimi vzájemná citová pouta a potřeba vzájemné spolupráce. Rozšířená rodina zahrnuje prarodiče, strýce, tety, bratrance a sestřenice a označuje se pojmem příbuzenstvo.³

Rodina je místo, kde se daří lásce, důvěře a solidaritě. Rodina je první sociální skupinou, která učí dítě přizpůsobovat se životu, osvojovat si základní návyky a způsoby chování běžné ve společnosti. V dnešní době je rodina stále nenahraditelnou institucí a plní několik funkcí:

- biologicko-reprodukční funkce je podstatná k zajištění reprodukce obyvatelstva, její dobré fungování je významné pro štěstí a spokojenost manželského páru i pro společnost
- sociálně-ekonomická funkce má za úkol přípravu dítěte pro život ve společnosti, ve které vyrůstá, pro výkon určitého povolání. Týká se celkového materiálního zabezpečení rodiny, která hospodáří s příjmy a výdaji.
- ochranná funkce spočívá v zajišťování životních potřeb nejen dětí, ale všech členů rodiny
- socializačně výchovná funkce učí dítě přizpůsobovat se životu, osvojovat si základní návyky a způsoby chování běžné ve společnosti
- emocionální funkce má za úkol zajistit členům rodiny citové zázemí, pocit sounáležitosti a solidarity. Emocionalita je potřebná stejně jak pro dospělé, tak pro děti, i když v různé podobě.⁴

---

³ Srov. Kraus, B. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 80.

⁴ Srov. Kraus, B. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 83.

V současné době se čím dál častěji objevují názory na krizi rodiny, že přestává plnit své funkce, že zaniká apod. Upřednostňují názor, že rodina pouze mění svou strukturu, že se přizpůsobuje novým společenským potřebám, ale že nemůže být ničím spolehlivě nahrazena.

Ze statistických údajů je patrné, že v dnešní době mladí lidé neuznávají tradiční hodnoty manželství, velké množství mladých párů žije v nesezdaném soužití, mnoho dětí se rodí mimo manželství, lidé stejného pohlaví se řadí do společnosti jako rovnocenní partneři, dalo by se říct, že klasická rodina již v dnešním světě nemá místo.

Dle mého mínění funkci tradiční rodiny jako základního stavebního kamene nemůže nahradit žádné jiné zařízení. Rodina, která je založena na pevném svazku manželství muže a ženy je nejdůležitějším místem k předávání nového života. Je to prostor, kde dítě získává prvotní zkušenost ve vztahu s druhým člověkem, kde se dítě učí interakci s ostatními. Současně je rodina i místo, kde se setkávají různé generace a kde dochází k předávání hodnot. Dítě zde nachází pevnou oporu pro svůj život a v rodičích vzory pro své chování.

*„Přes všechny problémy a peripetie, kterými rodina ve svém historickém vývoji prošla, zůstává i nadále nepostradatelnou a těžko nahraditelnou institucí i pro dospělého člověka, natož pro dítě. Je nezastupitelná při předávání hodnot z generace na generaci, funguje jako nejvýznamnější socializační činitel. Stojí na počátku rozvoje osobnosti a má možnost ho v rozhodující fázi ovlivňovat“.*⁵

---

⁵ Srov. Kraus, B. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 79.

2.1 Funkční rodina

Jedním z předpokladů zdravého vývoje dětí je odolná a funkční rodina. Kvalitu rodinného života ovlivňuje mnoho aspektů, jeden z nich je soudržnost. Souvisí s rodinnou intimitou, blízkostí a sounáležitostí. Ve funkčních rodinách je zdravá soudržnost vyvažována přiměřenou autonomií členů rodiny. V rodinách s dětmi útlého a předškolního věku se setkáváme s daleko větší soudržností, než v rodinách s adolescenty, kde se již zvyrazňují tendence k autonomii.⁶

Pro porozumění uvádím vysvětlení nejčastěji používaných pojmů v souvislosti se soudržností rodiny.

Adaptabilita - týká se schopnosti rodiny přizpůsobovat se měnícím se požadavkům a nárokům života. Počítáme k nim jak běžné každodenní stresy, tak nepředpokládané zátěže jako například vážné onemocnění člena rodiny nebo dlouhodobá nepřítomnost z důvodu pracovního odloučení. Adaptabilita je nezbytná, protože rigidní setrávání na starých a již neúčelných vzorcích fungování rodiny vede ke stagnaci a k problémům.

V průběhu času se mění potřeby členů rodiny, jejich role a tím i rodinná pravidla. Nastane-li navíc radikální změna struktury rodiny třeba rozvodem, v tomto případě dočasného odloučení partnera od rodiny, je nutné adekvátně reagovat a přizpůsobit tomu celý chod rodiny, tzv. přizpůsobit rodinnou identitu. Rodinný systém musí být pružný a adaptabilní – na druhé straně hierarchicky uspořádaný s určitým pravidelným řádem a denní rutinou. Jistá organizovanost totiž zvyšuje bezpečí i celkovou efektivitu fungování rodiny. Udržet rovnováhu mezi adaptabilitou a organizovaností je rozhodující moment při zvládnutí situačních stresů v rodinném životě.⁷

Autonomie – je podmínkou nejvyšší možné nezávislosti a minimálního omezování aktivit jednotlivých členů rodiny. Míra autonomie se mění v závislosti na vývoji jedince, jiná je u malého dítěte, jiná u dospívajícího. Ve funkčních rodinách je autonomie členů podporována a respektována.⁸

---

⁶ Srov. Sobotková, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 33

⁷ Tamtéž

⁸ Srov. Sobotková, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 34

Koalice – je chápána jako spojení mezi určitými členy rodiny, převážně mezi manžely, jejichž spojení je nejsilnějším článkem v rodině, partnerský vztah je velmi silný a harmonický, vztahy obou rodičů k dětem jsou vyrovnané bez upřednostňování či odstrkování některého z nich a i vztahy mezi dětmi velmi dobré.⁹

Koheze – soudržnost, drží vztah pohromadě, je považována za jednu z ústředních charakteristik fungování rodinného systému, bývá často vyjadřována pojmy jako oddanost, věrnost a intimita.¹⁰

Rodinná identita – je vnímána jako aspekt rodinné celistvosti. Pod tím pojmem se skrývá zachování určitých hodnot, spojení při řešení problémů adaptace a vzájemné doplňování se v procesu uskutečňování rodinných rolí. Zahrnuje pocity i vědomí vzájemné blízkosti, sounáležitosti, projevy zájmu a vřelosti. Je to schopnost kontroly nad konflikty a schopnost rodiny se měnit a rozvíjet.¹¹

Rodinné interakce jsou dynamické způsoby komunikace jednotlivých členů. Každodenní opakující se interakční vzorce vytvářejí jedinečnou atmosféru rodiny.¹²

---

⁹ Sobotková, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 37

¹⁰ Sobotková, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 38

¹¹ Sobotková, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 44

¹² Sobotková, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 46

2.2 Zdravě fungující rodina

Rodinné fungování ovlivňují tři základní pilíře – soudržnost, adaptabilita a komunikace. Rodina je systém a každý systém by měl mít určitý řád a pravidla, rovněž pravidla v rodině by měla být jasně formulována a všemi členy rodiny přijímaná. Ta se mění s vývojovými fázemi rodinného životního cyklu – jiná pravidla jsou v rodině, kde je batole, jiná zase v rodině se dvěma dospívajícími dětmi. Kvalita rodinného soužití nezáleží ani tak na uspořádání a struktuře rodiny, jako na tom, co v rodině probíhá. Rodinné procesy, vztahy a komunikace jsou pro funkčnost a odolnost rodiny rozhodující.

Soudržnost neboli citová blízkost členů rodiny, je jedním ze základních kamenů rodinného fungování a souvisí s rodinnou intimitou. Čím vyšší je soudržnost, tím je rodinné fungování odolnější vůči zátěži. Funkční rodiny jsou v přístupu k životním obtížím aktivnější, považují je za výzvy, jsou schopné se zmobilizovat a hledat zdroje řešení či pomoci nejen v rámci rodiny, příbuzenstva a přátel, ale i v rámci odborných služeb. Optimálně fungující a odolné rodiny nejsou orientované na úspěch v konvenčním slova smyslu, ale v popředí jsou jiné hodnoty, zejména vztahové.

Zdravé rodinné fungování je často vymezováno jako schopnost rodiny zvládat náročné či stresové životní události a přizpůsobovat se změnám. Je to schopnost rodiny adaptovat se při zátěži, hledat a nacházet novou rovnováhu. Rodinný stres zvyšuje požadavky na adaptační chování rodiny. Úroveň stresu v rodině záleží na závažnosti a intenzitě stresoru, na tom, jak jej rodina vnímá a hodnotí, na zdrojích a možnostech zvládat stres, na psychické a fyzické kondici členů rodiny v době, kdy se stresor objeví.¹³

Uvedu příklad na rodině, kdy otec - živitel přijde o práci, příslušníci rodiny situaci berou tragicky, otec upadá do letargie, nevěří si, propadá depresi z výběrových řízení. Tento stav se dá označit jako negativní a rodina pociťuje danou nerovnováhu jako nepříjemnou a ohrožující, mluvíme o rodinném distresu. Naopak rodina, která se otci všemožně snaží pomoci, např. vyhledává nabídky práce, projevuje účast při vyhledávání nové pracovní pozice, pomáhá rozptýlovat obavy z nedostatku financí pro domácnost a vzniklý stav bere jako výzvu, kterou je potřeba řešit, nazýváme rodinný eustres.

---

¹³ Srov. Sobotková, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 77.

V souvislosti se zvládáním každodenních nároků, i mimořádných stresů v rodině, se vyskytuje nový termín, tzv. resilience rodiny, která znamená její odolnost, vnitřní sílu. Model rodinné resilience byl vypracován v 90. letech 20. století týmem Hamiltona McCubbina z Centra rodinných studií na Univerzitě ve Wisconsinu – Madisonu. Na to, do jaké míry je rodina resilientní, má podle nich vliv více faktorů.¹⁴

- *Závažnost stresoru* – je určována tím, do jaké míry stresor ovlivňuje stabilitu rodiny a jak vysoké nároky představuje vzhledem k reálným možnostem.
- *Zranitelnost* (vulnerabilita rodiny) – je dána především interpersonálními vztahy a organizační strukturou rodiny.
- *Zdroje odolnosti rodiny* – jsou hmotné a psychosociální, to, co má rodina k dispozici:
  - *vnější zdroje* – nejčastěji je zmiňována sociální podpůrná síť, socioekonomická stabilita a kulturní úroveň,
  - *vnitřní zdroje* – dělíme je na rodinné (soudržnost a flexibilita rodiny, rodinné tradice, rodinná organizace a pravidla) a osobní (znalosti a dovednosti jednotlivých členů rodiny, fyzické a psychické zdraví, sebedůvěra a pozitivní sebepojetí, pocit smysluplnosti života,
- *Způsob, jak rodina hodnotí a interpretuje stresovou situaci* – pokud je stres chápán jako výzva či úkol, jsou lepší předpoklady k jeho zvládnutí.
- *Strategie řešení problémů v rodině* – jak je rodina schopna zorganizovat se a spolupracovat, iniciovat kroky k řešení problému, hledat nové způsoby činnosti, rozvinou konstruktivní vzorce komunikace.
- *Strategie zvládnutí těžkostí* – to, co rodina dělá, jde o prostředky k získávání a využívání zdrojů odolnosti rodiny, patří sem využívání nejbližší sociální podpůrné sítě.
- *Osobnost rodičů* – je ze všech faktorů nejdůležitější. Osobnost rodičů a jejich vzájemný vztah. Z hlediska dobré odolnosti rodiny je uváděno několik výhodných osobnostních kvalit:
  - pocit kontroly dění, pocit zvládnutelnosti situace, hluboký pocit zakořeněnosti a odevzdanosti určitým hodnotám, přijímání životních výzev jako užitečných, podporujících osobnostní růst, aktivní životní orientaci

¹⁴ Srov. Sobotková, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 78.

Resilience je vlastně taková zvláštní vlastnost rodiny, která dokáže udržet zavedené vzorce chování a fungování v případě, že se objeví rizikový faktor a současně dokáže rodinu vyvést ze situace, která vyvolala změny v rodinném fungování.

V české psychologické literatuře se o uvedení pojmu resilience zasloužili Zdeněk Matějček a Zdeněk Dytrych, když publikovali studii Riziko a resilience v Československé psychologii roku 1998 (Matějček, Dytrych, 1998). I nadále se používá spíše původní termín resilience nežli český překlad odolnost. Dále se o pojmu resilience zmiňuje Jaro Křivohlavý ve své publikaci Psychologie zdraví, používá termín „nezdolnost v pojetí resilience“ (2001, s.71). Zmínky speciálně o rodinné resilienci zazněly až v září 2002 na Psychologických dnech v Olomouci (Sobotková, 2003).¹⁵

2.3 Rodina v současnosti

Proměna současné rodiny způsobila i změny sociálních rolí rodičů. Mezi ty základní patří rovnocenné postavení partnerů, emancipace a větší vzdělanost žen. Jedním z nejzákladnějších článků ovlivňující fungování rodiny je zaměstnanost obou rodičů. Cílem rodiny je skloubení profesního a rodinného života. Současná česká rodina řeší problémy ve sféře domácnosti a péče o děti na straně jedné a ve sféře zaměstnanosti na straně druhé.

Životní styl se podepisuje na zatížení rodičů pracovními aktivitami, což s sebou nese značné zaneprázdnění. V práci tráví mnohem delší dobu než dříve, pak jim zbývá málo času na rekreaci a chvíle prožité společně s dětmi a dalšími členy rodiny. Většinou se vracejí z práce pozdě domů a nemohou se svým dětem věnovat tolik, jak by to bylo potřeba.

Hlavním znakem moderní rodiny je fakt, že i manželka je živitelem rodiny. V současné době nedělá kariéru pouze muž. Muži sice přinášejí do rodiny více peněz, ale i mnoho žen zastává vedoucí pozice, bohužel však jsou za stejnou práci hůře odměňovány než muži. Ženy jsou často přetíženy prací a starostmi o domácnost. Současně však pro ženu představuje čas a život věnovaný rodině, partnerovi a dětem

---

¹⁵ Srov. Sobotková, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 81.

významně vyšší hodnotu než pro muže. V důsledku růstu vzdělanosti a kvalifikovanosti přibývá také dvoukariérových manželství.

V dnešní době se stále více přikládá význam vzájemné slučitelnosti zaměstnání a rodiny. Snaha dosáhnout co nejvyšších příjmů a zajistit tím vysoký standard celé rodině, je vždy na úkor volného času, protože lépe hodnocené zaměstnání vždy vyžaduje nadprůměrné pracovní nasazení. Naopak lidé s menším pracovním vytížením mají více volného času, nedisponují však takovými finančními prostředky, které by jim umožnily prožít společně chvíle s rodinou dle svých představ.

Zaměstnání znamená pro rodiče malých i dospělých studujících dětí především nutnost zajistit si základní zdroj příjmu. Založit rodinu a vychovávat děti představuje pro většinu lidí jeden z nejdůležitějších životních cílů. V rodině, kde jsou oba partneři zaměstnáni, je těžké uvést v soulad nároky zaměstnání s péčí o domácnost a děti, mnohdy je to i zdrojem napětí a konfliktů. Převážná většina žen nevykonává méně náročné zaměstnání než její partner, a přesto často přebírá větší díl péče o domácnost a děti než manžel. Takovýto model fungování rodiny se považuje za samozřejmý a přežívá již po staletí.

2.4 Rodičovství

Rodičovské postoje mají dlouhý vývoj. Získáváme je už v dětství ve vztahu ke svým rodičům a později je uplatňujeme při výchově vlastních ratolestí. Do života si neseme kladné i záporné zkušenosti z dětství. Rodina má pro dítě nezastupitelný význam. Dítě se do ní narodí, dostává od svých rodičů genetickou výbavu a má rozhodující vliv na celkový rozvoj jeho osobnosti, zvláště v nejranějším období jeho dětství, a to jak v oblasti tělesné, duševní, tak i sociální.

Dětství je období, které nám charakterizuje vývojovou etapu lidského jedince od narození po dospělost. Je všeobecně známo, že dítě ze všeho nejvíce potřebuje lásku svých rodičů, jistotu a bezpečí ve vztahu k nim. Každý řekne, že dítě má spokojené dětství, pokud vyrůstá ve zdravém rodinném prostředí, ze kterého číší láska, štěstí, kde je množství kvalitních a různorodých vnějších podnětů pro jeho rozvoj. Laicky řečeno, dětství je období, na které každý vzpomíná s nostalgií a úsměvem, přičemž

se nám vybaví vzpomínky založené na šibalství, co jsme komu provedli, nebo jak jsme vyrostli na rodiče, oblíbená hračka či pohádka. Objeví se i negativní vzpomínky, neúspěch ve škole, nespravedlivé potrestání od rodičů, učitelů nebo naše vlastní selhání. Je toho daleko víc, školka, škola, první platonické lásky, dospívání a milující rodiče, to všechno je dětství.

Výchova dětí je proces věčný, který se opakuje a odehrává každodenně. Rodiče jsou hlavními tvůrci života svých dětí, přesto i v dnešní době si spousta rodičů neví rady s jejich výchovou. Cílem rodičů je být pro své děti vzorem, rozvíjet jejich talent a nadání, dávat jim volnost, ale s určitými mantinely, a snažit se je vychovat v sebevědomé jedince. Prostřednictvím rodiny si také dítě uvědomuje své místo a svou roli ve společnosti. Obzvláště důležité je umožnit dětem, aby se rozhodovaly samy za sebe. Připadají si tak dospělejší, učí se samostatnosti a lépe chápou odpovědnost. Snažíme se společně s nimi probírat nepříjemné situace. Rodina, sociální vztahy v ní a způsob výchovy jsou pro dítě základem, ze kterého vychází, až si založí svou vlastní rodinu.

Děti nejsou pouze předmětem našeho pozorování a zábavy, nýbrž součástí našeho života, jsou také zdrojem důležitých lidských prožitků a zkušeností. Starosti s dětmi jsou tak specifické, což nelze jinak prožít a tím člověk vyspívá a zraje. Jak děti pomalu spějí k dospělosti, tak dospělý člověk s nimi zraje k moudrosti. Jedním ze základních předpokladů zdravého duševního vývoje dítěte je, aby vyrůstalo v prostředí citově vřelém a stálém. Zdá se to být samozřejmé a snadno dosažitelné, rodiče a děti musí vytvořit společenství, které bude trvat celý život a ve kterém jim bude dobře. Dítě je vlastně nevyčerpatelným zdrojem podnětů. Je nesmírně pohyblivým živlem, přináší plno vzruchu do života, nikdy s ním není nouze o zábavu, ani o starosti a úzkosti. Bez dítěte by byl život nudný, i manželství by bylo prázdné.¹⁶

V dnešním světě se snadno stáváme anonymní součástí nejrůznějšího dění, na které nemáme v podstatě vliv. Nemáme příležitost si uvědomit sama sebe. Ve vztahu k dětem, které nás potřebují a které nás mají rády, anonymitu ztrácíme a něco znamenáme.

---

¹⁶ Srov. Matějček, Z. *Rodiče a děti*. 1.vyd. Praha: Avicenum, 1986, s. 330.

Rozhodující funkcí rodiny je zajistit citové zázemí všem svým členům a připravit děti pro život v dané společnosti. Manželské štěstí se dnes již neměří počtem dětí. Čím více dětí, tím méně času mají manželé pro sebe a jeden pro druhého, tím méně možností dokonalé manželské harmonie a méně možností pro tzv. seberealizaci. Na druhé straně manželství bez dětí je nenaplněné, něco mu schází, možná právě seberealizace manželů ve funkci rodičů.

K citovosti a citlivosti vychováváme nejvíce dítě tehdy, když se sami chováme citlivě, což znamená také bezprostředně a upřímně. Dítě citově vychováváme, i když si to třeba sami vůbec neuvědomujeme, a když na to nemáme vypracovaný plán. Život nám přináší denně spoustu situací, kdy se musíme rozhodovat bez přípravy a nemáme čas listovat někde ve výchovné příručce. Nejvíce vychováváme, když se nijak nestylizujeme, když nic nehrajeme, ale chováme se upřímně. K odpovědnosti vychováváme, jsme-li sami odpovědní. Nelze vychovávat kázáním, tresty nebo strachem, ale osobním příkladem, postojem, s kterým se dítě ztotožňuje.

K odpovědnosti vychováváme celým svým chováním, když o tom sami ani nevíme. Přílišné lpění na řádu, principech a správnosti chování dělá rodinné prostředí chladným, často trestající za minimální prohřešky proti domnělému řádu věcí. Dítě musíme milovat takové jaké je, chválit ho i vážit si ho a na takový cit neexistuje vzorec, musíme se řídit srdcem a ne jenom rozumem.

Dílčí závěr

Rodina stále patří mezi nejvýznamnější společenské instituce. Ve svém souhrnu zajišťuje mnoho činností – zabezpečuje své členy hmotně, pečuje o zdraví, zdravý životní styl a kulturní návyky svých členů, vytváří výchovné a socializační prostředí pro děti, ovlivňuje je, chrání a podporuje. V moderním světě se rodina výrazně mění. Žena má možnost získávat lukrativnější zaměstnání, a tudíž prosazuje dělbu práce o domácnost razantněji než naše matky a babičky, které braly zvládání rodiny, dětí, domácnosti a svého zaměstnání jako životní úděl, z čehož pramenila nespokojenost v manželství. V dnešní době se partneři více snaží péči o domácnost a děti rozdělit. Bohužel však výrazně ubylo společného času, který rodina tráví spolu, hlavně díky náročným povoláním rodičů. O to více záleží na kvalitě společně prožitých chvil.

3. Partnerské vztahy

Mezilidské vztahy nás posilují v současném dost neutěšeném světě. Potřeba navazovat a udržovat blízké vztahy nás provází po celý život. Mít dobré mezilidské vztahy je jednou z nejlepších a nejvýznamnějších hodnot v životě. Lidé, kteří žijí v uspokojivém manželství, mají několik blízkých přátel, rozvětvenou podpůrnou sociální síť a cítí se spokojeni se svou prací, jsou šťastnější, mají lepší fyzické i duševní zdraví a žijí déle než lidé, kteří uvedené aspekty ve svém životě postrádají.

Pozitivní mezilidské vztahy v různých oblastech života můžeme vytvořit a udržovat hlavně tehdy, když pochopíme podstatu každého individuálního vztahu a osvojíme si určité sociální dovednosti, které jsou pro jeho vytváření a udržování podstatné. Pravděpodobně dvě nejdůležitější podmínky pro vytváření a rozvíjení dobrých společenských vztahů jsou vzájemná úcta a porozumění, a to k sobě samému i ostatním.¹⁷

Rozhodující vlastnosti převážně ovlivní původní rodina našeho partnera. Mnohé manželství by prospívalo daleko lépe, kdyby si oba manželé plně uvědomili, které vlastnosti získali rodinnou výchovou a jak podstatně ovlivňují jejich nynější život.

Do prvního vztahu, který si sami nevybíráme, se člověk narodí. Máme vztah k mamě, tátovi a postupně se přidávají další členové rodiny. Rané zkušenosti z dětství spojené s intenzivním prožíváním kladných a záporných emocí působí na psychosociální vývoj jedince a souvisí s chováním a prožíváním v blízkých citových vazbách v dospělosti.

Další životní etapou, kdy navazujeme vztahy již na základě vlastní volby, je dětství. Vyberáme si kamarády ve školce, škole. V období dospívání navazujeme intimnější vztahy mezi svými vrstevníky. V dospělosti si pak hledáme životního partnera s představou, že spolu zůstaneme celý život. Najít takový vztah není jednoduché, a i když se nám to podaří, nemáme vyhráno. Vztah se vyvíjí a mění, je potřeba ho udržovat, chránit, hýčkat a opečovávat. Kvalitní partnerský vztah může lidem dodávat pocit zázemí a významně přispívat k dosažení štěstí a životní spokojenosti.

---

¹⁷ Srov. Soudková, M. *O zdravých vztazích mezi lidmi*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2006. s. 7.

Dospělí se cítí bezpečněji, pokud je jejich partner nablízku, dostupný a citlivý. V situacích, kdy se člověk cítí ohrožen, je zoufalý, stává se pro něj partner zdrojem bezpečí, útěchy a ochrany. Prvotní zamilovanost přechází postupně v lásku každodenní a ta, pokud ji dál nerozvíjíme, může nám zevšednět a přejít ve stereotypní žití vedle sebe.

Nedílnou součástí partnerských vztahů je důvěra a tolerance. Spokojenost v dlouhotrvajícím vztahu souvisí s přáním partnerů naplnit potřebu lásky, intimity, porozumění, podpory a bezpečí, stejně jako pocit seberealizace.

V dnešní moderní a často velmi uspěchané době je rodina a rodinné zázemí základem spokojeného života. Vedle dobrého spokojeného a vyrovnaného partnerského vztahu, o který máme každý den usilovat, je další, skoro celoživotní starostí téměř každého z nás, příprava našich dětí na jejich vlastní život.

3.1 Manželství

Manželství, na rozdíl od přátelství, je legálně a sociálně regulovaný stav. Je to stav velmi intimní, intenzivní a mnohostranný. Zákon o rodině č. 94/1963 Sb. definuje manželství jako trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem. Uzavírá se svobodným a úplným prohlášením muže a ženy o tom, že spolu vstupují do manželství.

Manželství se velmi odlišuje od všech sociálních vztahů. Zahrnuje podílení se dvou jedinců, muže a ženy, na podstatných aspektech života, včetně sexuálního soužití, majetku, peněz, plánování významných událostí v životě a v neposlední řadě starostí o děti, všeobecně toho, co se považuje za dobrý rodinný život. Zahrnuje mnoho společné práce a kooperativního úsilí.¹⁸

V dnešní době často slyšíme o snižující se popularitě manželství a jsou favorizována nesezdaná soužití. Nesezdané soužití můžeme definovat jako stav, kdy spolu partneři žijí, sdílejí domácnost a hradí společně náklady. Počet nesezdaných soužití v ČR rok

---

¹⁸ Srov. Soudková, M. *O zdravých vztazích mezi lidmi*, 1. vyd. Brno: Doplněk, 2006, s. 72.

od roku roste. Mladí lidé preferují nesezdané soužití jako zkoušku před uzavřením manželství, někteří volí tento typ soužití jako svou celoživotní strategii.

Přesto většina lidí, kteří mají mezi sebou obvykle hluboký emoční vztah lásky, vstupují do manželství s předpokladem, že půjde o svazek vysoce uspokojující a trvalý. Manželství je v statistikách, co se týče životní spokojenosti, uváděno na prvním místě v žebříčku sociálních vztahů. Manželé jsou v průměru šťastnější než dvojice, která žije ve společné domácnosti, ale bez oficiálního potvrzení manželského svazku.¹⁹

Kvalitní vztah nevzniká bez námahy, sám o sobě, jenom na základě oddanosti nebo toho, že máme někoho rádi. Manželský vztah, aby se stal realitou, musíme do něj hodně investovat. Takový vztah vyžaduje čas, trpělivost, úsilí, dobrou vůli, toleranci a lásku.

Pro manželství je důležitá:²⁰

- emoční oddanost a podpora,
- finanční zabezpečení,
- sociální život,
- zaopatření a výchova dětí,
- duševní a fyzické zdraví.

Manželství rovnoprávných partnerů poskytuje oběma stejné šance, možnosti a akceptuje kvalitu vztahu, je však náročnější na komunikaci a vytváření oboustranně akceptovatelného životního stylu. Tím je takové manželství zranitelnější a vyžaduje osobnostní zralost partnerů. Ve výchově je nutné skloubit rodinné a profesní role. Nezanedbatelný vliv mají i vysoké finanční náklady na výchovu, která je zaměřena na všestranný rozvoj dítěte.

V běžném životě je projevem chápání rodinných rolí dělba práce mezi partnery a dělba práce v rodině. Její charakter je ovlivněn strukturou rodiny a fází rodinného cyklu. Zásadním faktorem je narození dětí, které mění dělbu domácích prací i reorganizaci příjmů v domácnosti. Velmi důležité jsou i mezigenerační vztahy, vysoce je i ceněna mezigenerační solidarita a ochota si vzájemně pomáhat a poskytovat

---

¹⁹ Srov. Soudková, M. *O zdravých vztazích mezi lidmi*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2006, s. 72

²⁰ Srov. Soudková, M. *O zdravých vztazích mezi lidmi*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2006, s. 75

podporu v rámci širší rodiny. Současně ale vzrůstá tendence nezávislosti jednotlivých generací počínaje samostatným bydlením nukleárních rodin a dospělých jedinců.

Stejně tak jako strom vyžaduje i manželství neustálou péči. Má-li nést ovoce, je nutné jej pěstovat, aby bylo pro oba partnery bezpečným přístavem a pevným zázemím, neboť by mělo být jednou z trvalých životních hodnot v dnešním stále se měnícím světě. Každý z nás je individualitou a v manželství je sladění dvou osobností velmi důležité. V manželství jde o to, aby se individuality navzájem nerušily, nepotíraly se, aby si, jak se lidově říká, „neházely klacky pod nohy“, ale aby dovedly spolu žít, a ještě něco víc, aby k sobě cítily úctu a lásku.²¹

Důležité a rozhodující pro manželství je to, aby každý z partnerů věděl, jaký vlastně sám je, vážil si partnera, což znamená, že uznává jeho hodnotový systém, jeho kvality, které přerůstají rámec běžných povinností a schopností. Vážíme si partnera za to, že nám rozumí, že se na něho můžeme spolehnout v případě krize, že je nám oporou a přístavem, do kterého se můžeme uchýlit. Také proto, že je nám vzorem, že je v některých oblastech lepší než my. S hodnotami v partnerském vztahu bychom neměli zaměňovat takové samozřejmosti, jako to, že se partner stará také o domácnost a děti, nepije, je věrný, má dobrou pověst atd. Bohužel v mnoha manželstvích jsou tyto samozřejmosti považovány stále za ctnosti, a dokonce se jich užívá jako argumentů dokazujících „dokonalost“ soužití.

Důvěra a tolerance v manželství

Důvěra je neodmyslitelnou součástí manželství. S ní jde ruku v ruce dobrý zvyk, sdělovat si starosti i radosti týkající se manželského soužití, pracovní oblasti, společenské sféry i okruhu přátel. Partneři si navzájem pomáhají nejen v péči o domácnost, ale především při řešení problémů spojených s individualitou každého z nich a se společným životem. Bez důvěry, přátelství a vzájemné pomoci si nelze představit skutečně kamarádský a přátelský vztah mezi partnery. Je nutné, aby se partneři navzájem respektovali a přistupovali k sobě s jistou mírou tolerance. Její míra je dána celkovým životním postojem člověka, jeho výchovou, strukturou osobnosti a v neposlední řadě i schopností milovat.

---

²¹ Srov. Soudková, M. *O zdravých vztazích mezi lidmi*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2006, s. 77.

Nepřiměřená tolerance může vést až k rozpadu manželství v případě, kdy si oba partneři dělají, co chtějí a jsou k sobě lhostejní, nebo jeden z partnerů příliš toleruje chyby druhého. Nezdravá tolerance je zavírání očí před skutečně nebezpečnými činy svého partnera. Nelze totiž být velkorysý k asociálnímu chování nebo k alkoholismu.

Zdravá tolerance přináší klid a pohodu v manželství. Je oproštěna od žárlivosti, ale i nezájmu a opírá se o celkový hodnotový systém partnera. Je oboustranná, bez větších odchylek na tu či onu stranu. Umění odpouštět nejen větší přestupky, ale především ty malé a častější, je její nedílnou součástí. Velkorysost je schopnost člověka povznést se nad všední starosti a nenechat jimi nepříznivě ovlivňovat vzájemný vztah. Je to určitá schopnost, která je samozřejmě ovlivňována celkovými psychickými předpoklady.

Láska a vztah se nejlépe upevňují v každodenním manželském či partnerském styku v běžných radostech i starostech. Je to v podstatě jisté umění rozdělit se s partnerem o kousek svého štěstí nebo naopak nezištně a zcela dobrovolně mu pomáhat při řešení těch drobných, ale často ubíjejících problémů a starostí, které manželství přináší. Plus umění připustit možnost vlastních omylů a chyb, hledat smírné cesty, předcházet konfliktům, to vše je také cesta, jak v každodenním styku zkvalitňovat a upevňovat manželskou lásku.

Mnohé konflikty nevznikají proto, že by v manželství bylo něco patologicky špatného. Manželé často chápou, že problémy, názorové neshody a jejich následné řešení, tvoří nevyhnutelnou součást jejich vztahu. Konflikty nejsou zrovna tou nejšťastnější částí manželství, ale učíme se, jak je nevyvolávat a jak se s nimi vyrovnávat. Mnohé manželské dvojice, i přes časté konflikty, považují svoje manželství za pevné, dobré, ba i šťastné.

Obrovským zdrojem posilování lásky mezi partnery jsou jejich společné zájmy, které přispívají k většímu pochopení a harmonii. Štěstí lze nalézt v manželství, kde není nouze o lásku, kde vládne harmonie, je to subjektivní stav spokojenosti a naplnění života.

3.2 Vztah na dálku

Odloučení partnerů bylo v minulosti chápáno jako zkouška a ke komunikaci sloužily dopisy. Dnes je docela běžné, že jsou partneři na nějakou dobu odloučení a vztah na dálku je vlastně taková výzva pro partnery. Důvodem odloučení bývá studium, stáže, práce v zahraničí nebo práce daleko od domova spojená s dojížděním. Většinou vycestuje pouze jeden z partnerů, druhý zůstává a je na něm, aby zajistil chod domácnosti a péči o děti. Pokud je dobře fungující vztah vystaven zkoušce v podobě zahraničního pobytu, může to být dobrou motivací, jak vztah upevnit, překonat odloučení a navázat na soužití.

Jedním z typů odloučení je i víkendové manželství. Je to celoživotní kompromis, kdy rodina musí zavést určitý systém a rodina funguje pod vlivem jednoho z rodičů, souvisí s tím uspořádání týdne. V dnešní době celospolečenské hospodářské krize dochází ke stále častějšímu dojíždění za prací. Většinou je to muž, který dojíždí a žena zůstává sama s dětmi přes celý pracovní týden. Výchova dětí je složitější a vyžaduje velkou souhru rodičů. Je důležité skloubit běžné činnosti, zvládnout práce v domácnosti, učení s dětmi, ale také si najít čas na odpočinek, relaxaci a zájmy. Důležité je, aby o víkendu rodina co nejvíce času trávila spolu, aby nedocházelo k postupnému odcizování jak partnerů, tak rodičů a dětí.

Pokud jsou partneři vystaveni odloučení, společné chvíle si maximálně užívají. Netráví čas se společnými přáteli, naopak více času věnují sobě a své rodině, vzájemně se těší z přítomnosti toho druhého. Důležitá je i komunikace, což v dnešní době není problém, je tudíž předpoklad, že vztah na dálku se dá zvládnout. Ačkoli vztah stojí na pevných základech, může jím vzdálenost a absence společných prožitků otrást. Může se stát při dlouhém odloučení, že komunikace po e-mailu nebo telefonu postupně sklouzává od příjemného povídání k hádkám.

Udržovat vztah na dálku je velmi náročné. Vyžaduje to od obou partnerů daleko více úsilí a vytrvalosti. Jinak se řeší problém tváří v tvář a jinak přes telefon nebo internet. Partner, který zůstane sám s dětmi, musí zmobilizovat všechny své schopnosti a dovednosti, aby, pokud se vyskytnou problémy, je mohl ihned řešit samostatně a nečekal na návrat partnera.

3.3 Rozpad manželství

Pro manželství jsou důležité tři základní předpoklady: láska, respekt a hodnota historie vzájemného soužití. Pokud manželství tyto charakteristiky postrádá, nutně dochází ke krizi. Pokud cítíme, že není co na partnerovi obdivovat, nebo respektovat, či najít k němu pozitivní citový vztah, je zcela přirozené, že začneme uvažovat o rozvodu.²²

Mnohá manželství zvládají konflikty a dokonce po určitých kritických obdobích dospívají ke spokojenému manželství. V současné době ovšem stále vzrůstá počet rozpadajících se manželství.

Proč se manželství rozpadají? Co lidi vede k tomu, že si řeknou, že už spolu nechtějí a nemohou zůstat a rozhodnou se pro rozvod? Důvodů je mnoho. Mezi ně patří porucha komunikace, zanedbávání partnera, nevěra, finanční neshody a nesrovnalosti, nedostatek respektu jednoho ke druhému, násilí v rodině, odcizení, gamblerství, alkoholismus a další.

Když už se pár rozhodne svůj manželský svazek ukončit, většinou svůj krok odůvodňuje termínem: nesoulad povah a zájmů. Přesto by měl pár vyhledat pomoc k tomu, aby se manželství případně dalo zachránit a změnit k lepšímu. Na rodinu a přátele se obracíme pro emoční podporu, ale také pro praktické rady, ty ovšem mohou být, i když dobře míněné, subjektivní a někdy zaujaté. Naopak někdy i ve zdánlivě beznadějně situaci se za pomoci zkušeného manželského terapeuta dá nalézt cesta, jak změnit k lepšímu i vážně narušené manželství. Pokus o záchranu manželství vyžaduje snahu, zodpovědnost a spolupráci obou manželů.

Dílčí závěr

Volba manželského partnera je velice důležitá, je to vlastně rozhodnutí na celý život. Nejedná se pouze o výběr kamaráda pro společnou zábavu nebo sexuálního partnera, ale o životního kolegu a druhého z rodičů společných dětí. Jedním z důležitých faktorů,

---

²² Soudková, M. *O zdravých vztazích mezi lidmi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006, s. 124.

které ovlivňují výběr životního partnera, je charakter rodin, z kterých pocházíme. Neméně důležitá je i inteligence a vzdělání partnerů, jejich zájmy a názory.

Dobrý manželský vztah je budován na základě vzájemné podpory a respektu. V stresových situacích dnešního moderního manželství je vzájemná podpora obzvláště nutná. Potom všechna nedorozumění a neshody, které se téměř zákonitě čas od času vynoří, jakož i všechno ostatní, zvládneme snadněji.

Závěrem této části bych chtěla podotknout, že smysl života můžeme hledat v různých životních oblastech. Může to být například seberealizace v zaměstnání, nebo ve šťastném a spokojeném manželství. Můžeme přijít o přátele, dům, zaměstnání, ale vždy nám zůstane dobré manželství, díky němuž postavíme nový dům, získáme novou práci a nové přátele.

„Nejsou to řetězy, co drží manželství pohromadě, ale naopak tisíce slabounkých nitek projevů úcty a lásky v každodenním životě“. Simone Signoretová

II. Praktická část

4. Způsob zpracování jednotlivých kazuistik

V praktické části práce budu popisovat příběhy jednotlivých rodin, na kterých chci názorně demonstrovat, jak fungují v případě odloučení životního partnera. Každá rodina je specifická a s problémem odloučení se vyrovnává svým charakteristickým způsobem.

Podkladem pro moji bakalářskou práci mi byly vlastní zkušenosti a názory manželek vojáků z povolání, které po určitou dobu žily nebo žijí v odloučení z důvodu účasti partnera v zahraniční misi.

Popisuji zde příběhy rodin, které byly vytvořeny na základě rozhovorů. Respondentky jsem vybírala z okruhu manželových současných i bývalých spolupracovníků. Splňovaly kritéria mého záměru, rovněž byly obeznámeny s tím, že jsou objektem průzkumu a co je cílem mé práce.

Během kontaktu s respondentkami jsem se snažila maximálně dbát na dodržení zásad vedení rozhovoru: klást otevřené a jasně formulované otázky, pozorně naslouchat, vyhýbat se otázkám naznačujícím odpověď, projevovat zájem a empatii a zachovávat neutrální postoj k obsahu sdělovaných informací. K jednotlivým rozhovorům jsem si připravila řadu otázek zaměřených na získání informací o rodině, o počtu absolvovaných zahraničních misí a o vývoji partnerských vztahů během této doby. Snažila jsem se používat otázky, které by vedly respondentky k co nejvíce detailní výpovědi.

4.1 Popis vlastní rodiny

Nejprve se budu věnovat rodině vlastní, popíši osobní zkušenost, kterou jsem získala za více jak 20 let manželství s vojákem z povolání.

Rodina č. 1 – vlastní rodina

Počet členů rodiny: 4, Kateřina – 39 let, SŠ, Josef – 41 let, VŠ

Počet dětí: 2, 20 a 13 let

Délka manželství: 22 let

Manžel se doposud zúčastnil celkem 5 misí, jednotlivé mise, obvykle v trvání 6 měsíců, vcelku pokryly dva a půl roku našeho manželství a výchovy dětí v období deseti let. Nastala situace, kdy jsem zůstala na výchovu dětí sama, manžel po dobu co byl v zahraničí, měl pouze pasivní účast prostřednictvím emailů a telefonátů.

Pokud se některá rodina v dnešní době rozhoduje, zda podstoupit odloučení od rodiny z důvodu lepšího finančního výdělků, změny zaměstnání, nelze s určitostí říct, která doba, pokud jsou v rodině děti, je nejvhodnější a nejméně zátěžová. Sama za sebe mohou říct, že nejkritičtějšími obdobími, co se týče výchovy, bylo období puberty a adolescence.

Na podzim roku 1999 manžel změnil pracovní působiště, byl přemístěn k útvaru do Pardubic. V průběhu předchozích let jsme se díky manželovu zaměstnání stěhovali celkem devětkrát. Po nástupu do 1. třídy základní školy dcera již stěhování špatně snášela, neustálé navazování kontaktů s novými vrstevníky, přivykání si novému prostředí. Připadalo nám zbytečné ji vystavovat takovýmto stresujícím situacím, a navíc nebylo nikdy jisté, na jak dlouho se stěhujeme. Společně jsme se s manželem rozhodli, že jej nebudeme následovat. Zůstala jsem přes týden s dětmi sama v Brně, manžel bydlí přes týden na ubytovně. Tomuto rozhodnutí se přizpůsobil chod celé domácnosti.

V některých věcech ohledně bytí a nebytí se názorově občas rozcházíme, ale ve výchově dětí jsme jednotní a naší celoživotní snahou je zabezpečit rodinu a děti tak, aby měly krásné dětství, dospívání a vstup do života. Jedním z důvodů byl i vztah

s prarodiči, oba pocházíme z Moravy a přestěhováním se do vzdálených Pardubic bychom omezili i kontakty s nimi.

Také já jsem byla ve svém zaměstnání spokojená, konečně jsem měla práci, která mne bavila, a jistota, že bych v manželově novém působišti sehnala zaměstnání dle svých představ, nebyla žádná. Proto již přes 10 let žijeme typem víkendového manželství.

Bylo velice náročné se přizpůsobit novému životnímu stylu, jelikož předtím manžel každý den přicházel z práce domů a fungovali jsme jako každá běžná rodina. Najednou přišla změna, já s dětmi přes týden se snažila zvládat zaměstnání, školku, školu a běžný chod domácnosti sama. Do domácích prací byly nuceny se zapojit i děti, samozřejmě vzhledem k jejich věku a možnostem. Společně jsme se těšili na víkendy, které jsme se snažili co nejvíce trávit společnou relaxací, sportem, přesněji řečeno, chtěli jsme se co nejvíce užít.

Pro manžela to bylo složité v tom, že přes týden po práci musel trávit čas na ubytovně, nebo se raději zdržoval déle v práci. Já se naopak musela více osamostatnit a stát se rozhodnější při řešení každodenních problémů. Jako negativní jsem viděla to, že děti se těšily na otce, kterého neviděly každý den, a proto jim byl vzácný, svůj volný čas trávil přednostně s nimi. Naopak já, která s nimi trávila větší část času, musela být důsledná, přísná ve výchově a současně i milující, vždy dětem k dispozici. Prarodiče vždy nebyli dostupní a ochotní vypomoci s pohlídáním dětí, jelikož jsou od nás vzdálení 80 km. Byla jsem tudíž nucena vzdát se svého oblíbeného cvičení, protože jsem z práce vždy pospíchala domů, aby děti nebyly doma samotné.

Poprvé manžel vycestoval na misi v dubnu 2000, kdy pobýval v Bosně 7 měsíců. Naše manželství již bylo zvyklé na odluku během pracovního týdne, kdy manžel dojížděl za prací do Pardubic. V té době děti byly v období předškolního a školního věku, syn navštěvoval mateřskou školku, dcera byla v 5. třídě základní školy. Během týdne děti věděly, že otec pracuje mimo bydliště, motivací pro ně byl víkend, kdy jsme jako rodina byli pohromadě a měli naplánováno spoustu věcí – výlety, sportování, návštěvy rodičů a příbuzných.

V zaměstnání jsem neměla možnost úpravy pracovní doby, tudíž jsme sehnali paní na hlídání, která mi pomáhala s vyzvedáváním syna ze školky. Dřívější generace

počítaly s péčí starších dětí o mladší jako s něčím přirozeným, nutným a samozřejmým. Občasné pohlídání mladšího sourozence, pokud z toho rodiče nedělají každodenní úkol a povinnost, rozvíjí zodpovědnost ve vztazích a získávají určité „rodičovské postoje“, které uplatní v dospělém životě. Vzájemné hlídání dětí mezi sebou navzájem se mi neosvědčilo, doloženo mými vzpomínkami z dětství, starší dítě ochudíte o část dětství a poznamená to vzájemný vztah mezi sourozenci do budoucna.

Uvedu příklad z vlastního dětství, který zásadně ovlivnil můj vztah k vlastním dětem. Oba moji rodiče byli zaměstnáni a já odpoledne vyzvedávala sestru ze školky a než přišli rodiče z práce, měla jsem ji na starosti. Jednou sestra rozbila skleněnou výplň pokojových dveří, stále mám v živé paměti, jak jsem byla matkou potrestána, že jsem sestru neohlídala. Cítila jsem to jako křivdu. Dnes matku chápu, byla taková doba, že starší sourozenec musel hlídat mladšího a vlastně za něj nesl i odpovědnost, děti hlídaly děti. Pro mne z toho vyplynulo poučení do vlastního života, raději si zajistit hlídání dětí za finanční odměnu, než je nechávat samotné.

V době manželova pobytu v misi jsme s dětmi trávili víkendy většinou ve společnosti prarodičů a rozvětveného příbuzenstva. Děti tak byly v kolektivu svých vrstevníků a odloučení od otce nevnímaly tak zřetelně. Toto období nás s rodinou velmi sblížilo, utužily se naše vztahy, získali jsme podporu prarodičů, kteří jsou rovněž důležitými činiteli ve všech jednotlivých fázích vývoje dítěte. Sledují a vnímají děti s větším odstupem a nadhledem, než jeho vlastní rodiče a více si tedy užijí potěšení s nimi a jsou samozřejmě oproštěni od denních starostí. Nezatěžují je běžné nákupy, domácí úklid, úkoly. Ve chvílích, kdy dostanou vnoučata na starost, se jim zodpovědně věnují a všechno ostatní jde stranou. Vědí, že čas prožitý s vnoučaty není ztracený, naopak, dochází k upevňování vazeb mezi generacemi.

Samozřejmě, že s tímto věkovým obdobím dětí souvisí i častá nemocnost, převážně synova v období návštěvy školky. Z obav, abych se nestala pro svého zaměstnavatele nepotřebnou z důvodu uplatňování volna na ošetřování dítěte a setrvávání s ním doma, byla jsem ze strany prarodičů vděčná za každou pomoc, kdy mohli děti pohlídat, ať to byl dědeček nebo babička. Vazby, které se mezi nimi silně zakořenily v jejich dětství, přetrvávají dodnes.

V této době jsem prožila rovněž situaci, na kterou nerada vzpomínám. Manžel byl v misi a syn nečekaně onemocněl. Zpočátku se jednalo o příznaky typické pro běžné nachlazení, později se stav prudce zhoršil a syn musel být převezen do nemocnice. Nejednalo se o běžnou nemoc, ale o zákeřný zánět hrtanové příklopky – epiglotis, který může vést až k zadušení. Tam ho uvedli do umělého spánku, což trvalo celý týden, než otok ustoupil. Po celou dobu jsem za ním docházela a četla mu pohádky. Sice byl v umělém spánku, nereagoval, ale lékaři mi sdělili, že i tak vnímá a je vhodné, aby slyšel můj hlas. Byl to pro mne ten nejtěžší týden v mém životě. I když syn byl mimo ohrožení života, bála jsem se o něj jak nikdy předtím. Ten strach byl o to horší, že jsem na něj byla sama, a i když rodiče a sourozenci pro mne byli velkou oporou, manžel mi velice chyběl. Přestože pravidelně volal a já mu podávala informace, jak se vyvíjí zdravotní stav, jeho fyzická blízkost, která by mne uklidňovala, mi scházela.

Na přelomu roku 2001/2002 se manžel zúčastnil další mise, tentokrát v Kosovu, kde obýval nepřetržitě celkem 6 měsíců. Ve srovnání s předchozí misí, kdy odluka trvala v průběhu jaro-léto, nyní postihla období podzim-zima. Čas vánočních svátků, které převážná část rodin tráví spolu, kdy je i více volna, byl pro naši rodinu citově náročnější. V tuto dobu jsme odloučení vnímali zřetelněji, než v předchozím čase. Atmosféra vánoc se prostě nedá pohodově prožít, bez toho aniž by byla celá rodina pohromadě. Navíc když jsou děti malé, je to ještě horší. Nejspíš k tomu přispěl i fakt, že doba 7 měsíců mezi misemi, které manžel absolvoval, byla krátká, nestačili jsme se dostatečně užít, a už zase odjížděl.

V roce 2003 následovala další mise, manžel byl 6 měsíců v Iráku. Děti již byly rozumově o něco vyspělejší, chápaly důležitost tatínkova zaměstnání a staly se i zodpovědnějšími. S nástupem syna do školy došlo k omezení problémů spojených s jeho s častou nemocností, ale nastoupil čas domácích úkolů a přípravy. Byla zde možnost využívat školní družinu a navštěvovat různé zájmové kroužky, už jsem nepotřebovala paní na hlídání. Dcera již dospívala a stala se z ní slečna a s tím přišly i pubertální radosti a starosti.

Puberta vymezuje časové období, kdy se dítě pomalu mění v dospělého člověka, je to závěrečná fáze dětství. Na toto významné vývojové období bychom se měli důkladně připravit a hledět mu vstříc s životním optimismem. Jde o přirozenou etapu vývoje a každý ji musí projít. Pro pubertu je po stránce psychické typická nevyzrálost

postojů, potřeba společenského kontaktu s vrstevníky a změna v sebepojetí. Dochází k odklonu od rodičů jako autorit, velký vliv na sebehodnocení mají vrstevníci našich dětí a objevuje se výrazná tendence se osamostatnit.

Myslím, že rodič, který přežije jednu pubertu, je dostatečně psychicky vyzbrojen do dalšího života. Jednoho dne najednou zjistíte, že doma nemáte dítě, ale mimozemšťana, který neslyší, neboť na nic, co se týče práce, nereaguje. Je nevidomý, protože nepořádek kolem sebe neregistruje. Zjistila jsem, že nejvíce pomáhá trpělivost i optimistický výhled do budoucnosti. Tehdy jsem cítila a samozřejmě i dcera, nepřítomnost otce v rodině výrazněji, než když byly děti menší. Jak se říká malé děti, malé starosti, velké děti, velké starosti.

Je důležité, pokud máte dítě v pubertě, si vzpomenout na svou vlastní pubertu, co nás tehdy ponižovalo, za co jsme rodiče „nenáviděli“ a vzít si z vlastní puberty poučení a překonat nebezpečí, že v tomto důležitém období uděláme při výchově vlastních dětí chybu. Nakonec stejně přijde nečekaná situace, která vás vykolejí, nemůžete se se svou vzdorovitou dcerou dohodnout a probdíte celou noc s otazníkem – za co? A jenom si přejete, ať je s vámi partner a pomůže řešit situaci. I když on je pořád s vámi – telefon, internet, ale stejně chybí fyzický kontakt, ten je nenahraditelný. I když se manžel snažil dceři domlouvat, nebylo to nic platné, naopak, situace byla vždy horší a horší, protože dcera to brala jako žalování na ni.

V roce 2008 se manžel opět účastnil mise, tentokrát v Afghánistánu. Syn byl v této době žákem 5. třídy, byl bezproblémový, sportoval. Dcera byla právě v maturitním ročníku na zdravotní škole, před námi byla vidina pouze 5 měsíců odloučení. Děti byly již rozumově vyspělé natolik, aby chápaly důležitost otcova zaměstnání pro něj samotného a pro nás jako rodinu. Bylo to pro nás obzvlášť neklidné období, oblast, kde manžel právě působil, byla denně komentována v médiích a zprávy nebyly zrovna příznivé. Prožívali jsme každodenní strach.

Dcera se měla připravovat na maturitu a další studium a do cesty jí vstoupila první velká láska, díky které šla škola a studijní vyhlídky na budoucnost stranou. Neodmáturovala v řádném termínu, navíc oznámila, že bude bydlet u přítele, prostě se cítila dospělá a chtěla se tak i chovat. V této době mi doma manžel chyběl obzvlášť, protože už jsem byla dost vystresovaná jak tou misí, tak dceřiným chováním. Naše

rozhovory „na dálku“ se odehrávaly na podkladě mého celkového rozpoložení, většinou dost afektovaně, manželovy rady a domlouvání dceři se mi zdálo nedostačující. Dcera nechtěla slyšet žádné vysvětlování, naopak k radám a snahám se stavěla vzdorovitě. Naštěstí jsme s manželem měli stejný cíl, aby dcera školu dokončila i za cenu opakování ročníku. Vyplatilo se, Sára školu úspěšně dokončila, vrátila se od přítele domů a po absolvování přijímacího řízení nastoupila do další školy. Emailová a telefonická korespondence byla velice častá, podporovali jsme se navzájem.

V současné době se manžel účastní další mise, opět v Afghánistánu. Odjížděl měsíc před vánoce a vracet se bude v polovině června. Dcera se již osamostatňuje, studuje vyšší odbornou zdravotní školu, bydlí sama, vídáme se pouze o víkendech. Rozumově za dva roky vyžrála, uznává, že její přístup nebyl správný, hodnotí to jako „zmatený rok“. S bratrem jsou si vzácní, je hezké vidět to vzájemné těšení se na sebe, i vztah mezi námi dvěma je nyní vyvážený. Tato mise se dost liší od těch předchozích, protože po všech těch letech, kdy já byla oporou dětí, se situace mění a s potěšením zjišťuji, že dnes jsou děti mojí oporou a pomáhají mi, jsou samostatné, ochotné a hlavně zdatné a část chodu domácnosti hravě a bez odmlouvání zvládnou, protože si uvědomují, že já mám své starosti jak v zaměstnání, tak s ukončením studia.

4. 2 Popis dalších rodin

Rodina č. 2

Počet členů rodiny: 4, Jana - 40 let, SŠ, Jiří - 41 let, SŠ

Počet dětí: 2, dvojčata - 19 let

Délka manželství: 21 let

Jana a Jiří se seznámili na střední škole. Po ukončení školy Jana nastoupila do zaměstnání a Jiří podepsal závazek u vojáků, čímž měl nárok na služební byt a vyřešil se jim problém s bydlením. Dvojčata (chlapec a dívka) se jim narodila do dvou let po svatbě. Po rodičovské dovolené Jana nastoupila k vojenskému útvaru, kde pracuje i Jiří, jako občanský zaměstnanec. Celou dobu manželství žijí ve stejném městě, kde je vojenský útvar, u kterého jsou zaměstnání. Stěhovali se pouze jednou, a to při výměně menšího bytu za větší ve stejném domě.

Jiří se zúčastnil celkem 4 misí, poprvé vycestoval v roce 2000, kdy bylo dětem 10 let. Pro jejich rodinu bylo velkou výhodou, že rodiče Jany a Jiřího bydlí ve stejném regionu a tudíž nebyla Jana na výchovu dětí sama, ale měla k dispozici prarodiče takřka denně. Jana tím, že pracuje ve vojenském prostředí, má určitý přehled o pracovních záležitostech svého manžela. Navíc kolegové a přátelé jí po tu dobu byli velkou oporou, protože znají problematiku zahraničních misí, měla se na koho obrátit s dotazy a pomocí, když se cítila bezradná a nedostatečně informovaná.

Každé manželství projde určitou krizí. Jana tvrdí, že to nestihli. Do doby, než Jiří vycestoval poprvé na misi, žádný závažný problém neřešili a jak vycestoval, tak jejich partnerský vztah zůstal beze změn a bez výskytu závažných problémů. Soustředili se hlavně na to, jak zvládnout odloučení a návrat manžela do běžného života a společnou výchovu dětí.

Jiří se měl účastnit mise v Afghánistánu společně s mým manželem. Neodjel z důvodu interního nařízení, mrzelo jej to, naopak Jana ten stav přivítala, protože tento rok jim děti maturují a připravují se k vysokoškolskému studiu a nechtěla, aby ta tíha odpovědnosti zůstala jenom na ní. Působení Jiřího v zahraničních misích nepoznamenalo negativně jejich manželství.

Rodina č. 3

Počet členů rodiny: 4, Martina - 32 let, VŠ, Mirek - 37 let, VŠ

Počet dětí: 1 dcera, 5 měsíců

Délka manželství: 3 roky

Martina s Mirkem se poznali na pracovišti útvaru, kde jsou oba zaměstnáni. Vztah mezi nimi začal až na zahraniční misi v Kosovu. Vzali se po dvouleté známosti. Martina při zaměstnání studovala vysokou školu, Mirek mezitím vycestoval opět do mise.

Martina tu dobu charakterizuje pozitivně, měla čas na učení, na své zájmy a zařizování bydlení. Jelikož oba pracují na stejném pracovišti, jejich okruh známých a přátel je společný, tudíž podpora z jejich strany je lepší než z civilní veřejnosti.

Vloni se jim narodila dcera a Martina je na rodičovské dovolené. Mirek bude odjíždět do mise na začátku letošního léta. Jelikož se sama Martina účastnila zahraničních misí, ví, co práce obnáší, svého manžela v jeho práci podporuje a navíc jí i rozumí. Martina se účastnila zahraniční mise celkem třikrát, Mirek letos pojedje na misi popáté.

Odloučení a případného odcizení se Martina nebojí. Ví, že bude s Mirkem v denním telefonickém nebo emailovém kontaktu. Spíš se děsí samoty a zodpovědnosti za dcerku. Dosud se výchově věnovali s manželem oba dva a uvědomuje si, že na všechno zůstane sama. Má spoustu kamarádek – vojákyň na rodičovské dovolené, tak si myslí, že o společnost a případnou výpomoc nebude mít určitě nouzi. Jejich manželé se také účastní zahraničních misí, proto ví o čem to je a budou se podporovat navzájem. S výpomocí prarodičů již však moc počítat nemůže, jejich věk a vzdálenost od nich je velká, nebude je tudíž moci využít jako pomoc při občasném pohlídání.

Vzhledem ke krátké době trvání manželství a v souvislosti s vykonávaným vojenským povoláním oba hodnotí svůj vztah jako vyrovnaný a pevný, domnívají se, že zahraniční mise jejich vztah negativně neovlivňuje.

Rodina č. 4

Počet členů rodiny: 4, Tereza - 31 let, SŠ, Tomáš - 35 let, VŠ

Počet dětí: 2 synové, 7 a 4 roky

Délka manželství: 8 let

Tomáš se s Terezou poznal prostřednictvím internetu v průběhu svého působení v misi v Kosovu. Po návratu do ČR se spolu začali stýkat a po nějaké době se Tereza za Tomášem přestěhovala a našla si práci, pracuje jako zdravotní sestra.

Neuplynul ani rok a měli svatbu. Narodil se jim první syn. Tomáš přešel k jinému útvaru, který mu umožnil získat vyšší kvalifikaci, lepší finanční ohodnocení a zajímavější práci, proto je čekalo stěhování. U nového útvaru již nebyly k dispozici služební byty, museli si tudíž vzít hypotéku a byt si koupit.

Během dalších tří let se jim narodil druhý syn. Tereza je nyní na rodičovské dovolené, absolvovala kurz na modeláž nehtů a snaží se si tímto přivydělat k rodičovskému příspěvku a hlavně neztratit kontakt s lidmi. Návrat k původní profesi zdravotní sestry nepřichází pro Tomášovo zaměstnání v úvahu, jelikož je to práce na denní a noční směny. Tomáš byl v minulosti vyslán celkem čtyřikrát do zahraniční mise. Prarodiče jsou od nich vzdáleni přes 250 km a s jejich výpomocí nemohou počítat.

Tereza odloučení vnímá pozitivně, je samostatnější, naopak negativně na ni působí Tomášův návrat z mise, trvá jim, než se opět „sžijí“ jako rodina. Euforii z návratu obvykle rychle vystřídá realita všedních dnů. Charakterizuje období krátce po návratu z mise tak, jako by doma měla třetí dítě, návrat totiž vnímají oba rozdílně. Tereza se těší, že konečně na děti nebude sama, že Tomáš přebere výchovu a ona si trochu odpočine. Tomáš si zase chce doma užívat odpočinku od psychického a fyzického vypětí a neuvědomuje si, že i manželka byla vystavena vyšším nárokům, než když jsou doma oba. Chvilí trvá, než najedou do „starých kolejí“.

Tereza je optimisticky založená, je přesvědčená, že jsou v životě horší věci, než přečkat pár měsíců odloučení. Tvrdí, že jsou si s Tomášem vzácnější a víc si jeden druhého váží.

Rodina č. 5

Počet členů rodiny: 4, Eva - 39 let, SŠ, Aleš - 42 let, VŠ

Počet dětí: 2 dcery, 19 a 15 let

Eva s Alešem se seznámili během středoškolských studií. Vzali se po roční známosti, dcera se jim narodila do roka po svatbě. Po skončení rodičovské dovolené nastoupila jako učitelka do mateřské školky, i po narození druhé dcery se na své místo vrátila.

Aleš nastoupil k vojenskému útvaru v místě bydliště. Během několika let byl útvar zrušen a Aleš musel denně dojíždět 60 km. Zahraniční mise se poprvé zúčastnil v roce 2000, dcery chodily do školy, Eva do práce a její pracovní doba jí umožňovala věnovat se dětem. Prarodiče bydlí nedaleko jejich bydliště a v době Alešovy nepřítomnosti se mohla kdykoliv na jejich pomoc spolehnout.

Eva v roce 2005 přišla o práci, rušila se mateřská školka. Aleš jí našel místo občanského pracovníka na útvaru, kde pracoval a denně spolu dojížděli do zaměstnání. Odjížděli časně zrána a vraceli se pozdě večer. Děti se musely osamostatnit. V následujících letech se Aleš účastnil dalších dvou misí. Na Evu odloučení působilo depresivně, výchovu dětí nezvládala, denní dojíždění do vzdáleného zaměstnání ji vyčerpávalo, špatně snášela samotu a našla si přítele.

Po návratu z poslední mise se s Alešem neustále hádali, nerozuměli si, a proto se rozhodli, že se rozvedou. Toto jejich rozhodnutí velice poznamenalo jejich dcery. Starší nedokončila střední školu, a jak dosáhla plnoletosti, odešla z domova. V září loňského roku oznámila rodičům, že bude matkou. Žije s přítelem starším o 15 let.

Evu bych charakterizovala jako nestálý typ, její žebříček hodnot je úplně jiný, než u předchozích rodin. Nyní žije s přítelem, podniká, na podnikání jí záleží nejvíce. Je pro ni důležité jaké má auto, převážně mluví jenom o sobě. Na otázky ohledně rodiny a dětí odpovídá vyhýbavě. O bývalém muži se nevyjadřuje hezky, rozpad manželství mu dává za vinu. Sama si vinu na rozpadu manželství nepřikládá.

Aleš si už také našel novou partnerku, rozvedenou Ivetu, která má dvě děti.

Rodina č. 6

Počet členů rodiny: 4, Dana - 27 let, SŠ, Dalibor - 30 let, SŠ

Počet dětí: 2 synové, 6 a 3 roky

Délka manželství: 8 let

Dana a Dalibor se znali už od střední školy, ona pochází z vesnice a on z města. Dalibor absolvoval výcvikový kurz a nastoupil na své současné působiště. Dana po střední škole nastoupila do zaměstnání na pozici administrativní pracovníce a vídali se pouze o víkendech. Po dvouleté známosti se vzali.

Dana bydlela u rodičů společně s vdanou sestrou, jejím manželem a synovcem. Chtěla se brzy vdát a mít vlastní domácnost. Dalibor sehnal v Pardubicích podnájem a Dana se za ním přestěhovala. Nesehnala však práci odpovídající její kvalifikaci, několik měsíců byla vedena na Úřadu práce jako nezaměstnaná. V novém bydlišti se jí nedařilo přivyknout, manžel měl kamarády a spolupracovníky, ona žádné neměla.

Když Dalibor vycestoval na první misi, Dana se na tu dobu nastěhovala k rodičům. Po jeho návratu si naplánovali rodinu, během dvou let se jim narodil první syn. Přes týden zůstávali všichni v Pardubicích, na víkendy odjížděli k rodičům Dany na vesnici. Když se narodil druhý syn, Danu neustálé víkendové přejíždění unavovalo, tak už zůstávala u rodičů celý týden a Dalibor za nimi jezdil pouze o víkendech.

Dalibor znovu odjel na misi a Dana si našla práci na částečný úvazek v místě bydliště rodičů. Po návratu z mise začala Dalibora přesvědčovat, ať změní zaměstnání a najde si práci někde poblíž, aby mohl být každý den s rodinou. Dana už se stěhovat nechtěla. Dalibor ale možnost získat stejnou nebo obdobnou práci na Moravě nemá, rozhodl se tedy dál zůstat u vojska i za cenu, že Dana podala žádost o rozvod.

V současné době je jejich manželství v rozvodovém řízení. Dana jako hlavní příčinu rozvodu uvádí vzájemné odcizení a nesoulad při návratu Dalibora z mise. Chtěla, aby se Dalibor vzdal svého povolání a našel si jiné zaměstnání, což Dalibor nechtěl akceptovat vzhledem k velké nezaměstnanosti v regionu a nejistotě sehnat práci blízké své profesi. Jeho argumenty, že bude sice hezké, že bude každý den doma se ženou a chlapeci, ale pokud nebude mít práci, tak to vztah rozhodně nevylepší, Danu

nepřesvědčily. Na rozdíl od Dany si uvědomuje nutnost zabezpečit rodinu finančně, což Dana nechce pochopit. Ona by sama rodinu nezabezpečila, i kdyby práci sehnala.

Dílčí závěr

Odloučení samo, dle mého názoru, testuje lidskou osobnost. Samostatnost je znak, který odloučení provází. Jednoho dne se ocitnete před skutečností, že je manžel pryč a vy musíte společně s dětmi zvládnout život určitý čas bez něj. Není čas na sebelítost, plačtivost, na nespravedlivost osudu, prostě se musíte vzchopit. Uvědomíte si, že partnerovo povolání je důležité nejen pro něj, ale i pro celou rodinu a je nezbytné vytvářet partnerovi optimální podmínky pro jeho výkon. Je možné, že v budoucnu může dojít k radikální změně tohoto stavu, kdy vy budete mít stejně náročné povolání jako manžel a zase tuto podporu budete potřebovat vy od něj.

S odstupem času zjišťuji, že to funguje a každé rodině bych doporučila „terapii“ odloučení. Jednotlivá období „odluky“ nás velice sblížila s prarodiči. Děti lpěly na každé návštěvě, když jsme jeli k prarodičům – bylo to pro ně zpestření, protože se jim okruh blízkých osob rozšířil o další členy a já si mohla aspoň na chvíli oddechnout od nepřetržité péče o ně. Děti měly dostatek podnětů z okolního rodinného prostředí. Co jsem nestíhala já, zvládli dědečkové, babička a sourozenci s rodinami.

Po opakovaném dlouhodobém odloučení jsem zjistila, že se tato skutečnost pozitivně odrazila i na dětech, a to zejména tím, že se osamostatnily, začaly se spoléhat samy na sebe. Možná to zní nadneseně, ale zvládnout se dá vše, pokud je vůle a chuť, a když to člověk zrovna nečeká, pomoc přijde sama od sourozenců, blízkých a přátel.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala problémem odloučení partnerů z důvodu účasti partnera, vojáka z povolání, na zahraniční misi. Toto téma mne zajímalo především z pohledu partnerek vojáků z povolání, protože péče o domácnost a děti leží z velké části právě na ženách, jejichž muž po určitý čas není v rodině přítomen. Hledala jsem odpověď na otázku, zda partnerské vztahy odloučení sblíží a posílí, nebo naopak vede k odcizení a následnému rozchodu.

Problematika soudržnosti rodiny při zátěžových situacích je jednou z oblastí, která by měla být ve středu zájmu sociální pedagogiky, neboť rodina je prostorem, ve kterém dochází k formování osobnosti člověka, výchově a růstu budoucích generací. Rodiče v ní mají nezastupitelné místo a na jejich vzájemném působení a ovlivňování závisí zdravý sociální, psychický a citový vývoj jejich dětí.

Služba v armádě znamená určitá omezení pro rodiny vojáka i pro něj samotného. Současné nároky služební činnosti se rozrostly především o službu v zahraničních vojenských a mírových akcích. Naleznou zde uplatnění lidé, kteří jsou schopni a ochotni omezit svůj osobní a rodinný život, což může vést k rozpadu partnerských vztahů a rodin.

Na závěr lze říci, že samotné odloučení partnerů negativní vliv na partnerské vztahy a vývoj rodiny nemá. Naopak, pokud je rodina odolná a partneři stabilní ve svých citech a názorech, část svého manželství již mají prožito, odluka a náročnost tohoto období je více sblíží. Rodina, která nebyla stabilní před odjezdem partnera na misi, a mezi partnery již byly neshody, tak odloučení jejich problémy nevyřeší, nýbrž je zhorší a manželství se rozpadne, pokud se nesnaží vyhledat odbornou psychologickou pomoc. Partneři, kteří spolu žijí krátce, neprošli žádnou zatěžkavací zkouškou, mají malé děti a manželka nemůže po rodičovské dovolené najít často odpovídající zaměstnání, musí zůstat s dětmi doma, nenaskytá se jí možnost realizovat se v zaměstnání, nebo dochází k odtržení od podpůrné sociální sítě – rodičů, to vše vede k riziku, že jejich vztah neunese odloučení. Nejlépe na tom jsou rodiny, které již mají určité životní zkušenosti, partneři jsou vyzrálé osobnosti a současně mají ujasněný názor na život a výchovu svých dětí.

Resumé

Bakalářská práce na téma“ Život rodiny vojáka působícího v zahraničních misích“, se zabývá povoláním vojáka, partnerskými vztahy a výchovou dětí během odloučení z důvodu pracovního nasazení. Tato práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část se skládá ze tří kapitol.

První kapitola má název Vojenská profese a charakterizuje toto povolání, jeho náročnost, uvádí historii zahraničních misí a vysvětluje, jak probíhá samotná příprava na misi.

Kapitola druhá je zaměřena na objasnění některých důležitých pojmů. Vysvětlují pojmy jako rodina, soudržnost rodiny, funkční rodina, rodičovství.

Partnerským vztahům je věnována kapitola třetí, popisují specifika vztahu na dálku, manželství, i jeho možný rozpad.

V praktické části této práce jsou pomocí techniky kazuistického charakteru popsány příběhy jednotlivých rodin, které jsem vypracovala na základě rozhovorů s partnerkami vojáků z povolání, kteří se zúčastnili zahraniční mise. Podrobnou analýzou jednotlivých případů jsem se snažila zjistit, zda odloučení v důsledku účasti na zahraniční misi, má negativní vliv na rodinnou soudržnost nebo naopak pozitivní, zda tato zkouška rodinu posílí nebo zda vede k neshodám mezi partnery a jejich rozchodu.

Anotace

Bakalářská práce na téma „Život rodiny vojáka působícího v zahraniční misi“ je zaměřena na problematiku rodinných a partnerských vztahů. Stručně charakterizuje některé pojmy jako rodina, vysvětluje její funkce a výchovu dětí, rodinnou odolnost, partnerské vztahy. Přibližuje život několika rodin vojáků z povolání a zabývá se jejich životem v době odloučení a po návratu z mise. Součástí bakalářské práce jsou kazuistiky na základě rozhovorů s manželkami vojáků.

Klíčová slova

Voják, rodina, výchova dětí, rodinná odolnost, partnerský vztah, odloučení, zahraniční mise.

Annotation

The bachelor papers with the theme "The life of a family of a soldier participating in foreign military missions" is focused on family relations and partnership problems. It briefly characterizes some notions such as family, it explains its functions, children upbringing, family resilience, partnerships. It describes life of some career soldiers' families and it deals with their life in the period of separation and after the return from the mission. A part of the bachelor papers are case reports based on the interviews with soldiers' wives.

Key words

Soldier, family, children upbringing, family resilience, partnership, separation, outward mission.

Seznam použité literatury

Tištěné prameny

- 1) Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
- 2) Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky
- 3) Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

Literatura

- 4) **CIBULEC, J.** *Láska, partnerství a manželství*. 1. vyd. Praha: Práce, 1974, 173 s.
- 5) **KRAUS, B.** *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál 2008, 207 s.
ISBN 978-80-7367-383-3
- 6) **KŘIVOHLAVÝ, J.** *Psychologie moudrosti a dobrého života*. 1. vyd.
Praha: Grada 2009, 144 s. ISBN 978-80-247-2362-4
- 7) **KŘIVOHLAVÝ, J.** *O šťastném manželství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské
Nakladatelství 2005, 91 s. ISBN 978-80-7192-765-5
- 8) **MATĚJČEK, Z.** *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 4. vyd. Praha: Portál, 2005,
143 s. ISBN 978-80-7367-325-3
- 9) **MATĚJČEK, Z.** *Co děti nejvíce potřebují*. Praha: Portál, 1994.
ISBN 80-7178-006-5
- 10) **MATEJČEK, Z.** *Rodiče a děti*. Vydání 1. Praha: Avicenum, 1986, 336 s.
- 11) **ŘEHOŘ, A.** *Metodické pokyny pro vypracování bakalářské a diplomové práce*.
Brno: IMS, 2009

- 12) **SOBOTKOVÁ, I.** *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, 220 s.
ISBN 978-80-7367-250-8
- 13) **SOUDKOVÁ, M.** *O zdravých vztazích mezi lidmi*. Vydání 1.
Brno: Nakladatelství Doplněk, 2006. 152 s. ISBN 80-7239-196-8
- 14) **VÁGNEROVÁ, M.** *Základy psychologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum 2005.
356 s. ISBN 80-246-0841-3

Jiné zdroje

A report – čtrnáctideník Ministerstva obrany České republiky, odborný časopis

Internetové zdroje

<http://www.army.cz/> - Stránky Ministerstva obrany

[http://cs.wikipedia.org./](http://cs.wikipedia.org/) - Stránky internetové encyklopedie

Seznam příloh

Příloha č. 1 **Historie zahraničních misí**

Příloha č. 2 **Slovo velitele 3. kontingentu AČR ISAF KAIA a ChJ**

Příloha č. 3 **Souhrnný přehled kazuistik**

Příloha č. 1

Historie zahraničních misí

Historie zahraničních misí je přehledem naší účasti (ČSLA,AČR) v krizových oblastech. Je řazena chronologicky a počty ukazují souhrmné číslo příslušníků české armády, kteří se dané mise zúčastnili. Jsou zde uvedeny i mise dosud probíhající, v nichž se počty účastníků po jednotlivých rotacích mění.²³

p.č.	Název	Počet	kdo	kdy a kde
1.	POUŠTNÍ BOUŘE Osvobozovací operace	200	ČSLA	1990 – 1991, Kuvajt
2.	UNGCI Humanitární operace	320	AČR	1991 – 2003, Irák
3.	UNPROFOR Mírová mise	2250	ČSLA AČR	1992 – 1995, země bývalé Jugoslávie
4.	UNCRO Mírová mise	750	AČR	3/1995 - 1/1996, Chorvatsko - Krajina
5.	UNTAES Mise - polní nemocnice	100	AČR	1/1996 - 1/1998, Chorv. - Vých. Slavonie
6.	IFOR, SFOR, SFOR II Mírová operace	6300	AČR	1996 - 12/2001, BaH, Chorvatsko
7.	AFOR 6. polní nemocnice	100	AČR	1999, Albánie + Turecko
8.	KFOR Mírová operace	3070	AČR	1999 - 2/2002, Kosovo
9.	ESSENTIAL HARVEST (TFH) Mírová operace	120	AČR	8 - 10/2001, Makedonie
10.	KFOR Česko-slovenský prapor	2400	AČR	2/2002 - 7/2005, Kosovo
11.	KFOR brigáda a úkolové uskupení Střed	3070	AČR	od 2005, Kosovo
12.	SFOR Velitelství + civilní spolupráce	42	AČR	2002 - 12/2004, Bosna a Hercegovina
13.	TRVALÁ SVOBODA Protiteroristická operace	612	AČR	3/2002 - 6/2003, Kuvajt
14.	ISAF Mírová operace - (6. a 11.PN)	269	AČR	4/2002 - 1/2003, Afghánistán
15.	ISAF Polní chirurgický tým	11	AČR	1/2003 - 4/2003, Afghánistán
16.	IZ SFOR Kontingent 7. polní nemocnice	526	AČR	4/2003 - 12/2003, Irák, Basra
17.	IZ SFOR (MNF - I)	1273	AČR	12/2003 - 12/2006,

²³ Dostupné na: www.army.cz cit. dne 17. 1. 2010

	Kontingent Vojenské policie			Irák, Shaibah
18.	CONCORDIA operace EU	2	AČR	4/2003 - 12/2003, Makedonie
19.	ISAF EOD + meteo Letiště Kábul	350	AČR	3/2004 - 3/2007, Afgánistán
20.	TRVALÁ SVOBODA – 2004 601. skss	120	AČR	3 - 8/2004, Afgánistán
21.	WINTER RACE humanitární operace NATO	29	AČR	10/2005 – 1/2006, Pákistán
22.	TRVALÁ SVOBODA – 2006 operace NATO	120	AČR	2006, Afgánistán
23.	ALTHEA Operace EU v BaH	400	AČR	Bosna a Hercegovina 2.12.2004-26.6.2008
24.	MNF I Operace koalice mnohonár.sil	423	AČR	do 12/2008, Irák
25.	KAIA - ISAF Polní nemocnice na KAIA	658	AČR	4/2007-12/2008, Afgánistán
26.	NTM – I Výcviková mise NATO v Iráku -	4	AČR	ukončena 28. 2. 2009, Irák
27.	ISAF Uruzgán Ochrana a obrana NL základny	200	AČR	ukončena 20. 3. 2009, Afgánistán
28.	EUFOR Operace Evropské unie	2	AČR	ukončena 15. 3. 2009, Čad
29.	AIR POLICING 2009	2 x 75	AČR	ukončena 1. 9. 2009, Litva
30.	TRVALÁ SVOBODA	3 x 100	AČR	2008 – 2009, Afgánistán

Aktuální stav k lednu 2010.

Příloha č. 2

Slovo velitele kontingentu

Dámy a pánové, vojáci.

Vítejte na informačních stránkách 3. kontingentu AČR ISAF KAIA a Chemické jednotky. Ve stručnosti Vás seznámím se strukturou a úkoly kontingentu.

Náš kontingent je složen z mnoha různorodých jednotek, má 72 příslušníků a plníme široké spektrum úkolů. Největší část kontingentu tvoří Národní podpůrný prvek, jehož hlavním úkolem je poskytování logistické podpory 2. úrovně všem kontingentům AČR v prostoru Afghánistánu. Konkrétně to znamená organizaci a zabezpečení všech druhů doprav a přeprav osob, techniky a materiálu, příjem, zmanipulování, evidenci přerozdělení a výdej zásob materiálu a techniky, zabezpečení oprav techniky a odsun nepotřebné a poškozené techniky a materiálu. Současně vedeme i finanční hospodaření a provádíme kontraktační a podpůrnou činnost – plnění požadavků v místě nasazení.

Součástí NSE je i praporeční obvaziště působící ve prospěch celého kontingentu. Základ velení kontingentu a NSE je tvořen příslušníky 141. zásobovacího praporu 14. blogp.

Dalším prvkem kontingentu je Chemická jednotka, jejím hlavním úkolem je provádění CBRN průzkumu míst s pravděpodobným výskytem průmyslových toxických látek a provádění monitorování CBRN situace v prostoru základny a operačním prostoru, vyhodnocování CBRN situace a varování vojsk. Rovněž jednotka provádí kontrolu a sledování přítomnosti zdraví škodlivých chemických a biologických látek ve vzduchu, vodě a půdě a dále úkoly spojené s prevencí infekčních chorob. Je schopna provádět dekontaminaci a dezinfekci ve prospěch podporovaných jednotek. Základ jednotky tvoří příslušníci 312. prrhbo.

Nedílnou součástí kontingentu je prvek Air OMLT, který se podílí na zvyšování operačních schopností ANA Air Corps formou výcviku leteckých a pozemních specialistů. Podílí se na vytváření a vývoji standardních operačních postupů. Provádí pozemní práce na letecké technice. Jednotka je tvořena příslušníky 22. základny taktického letectva.

Součástí kontingentu je i meteorologická skupina, která je začleněna do Mezinárodní meteorologické jednotky KAIA. Mezi její hlavní úkoly patří meteorologické zabezpečení vzdušných i pozemních operací jednotek ISAF, nepřetržité sledování a vyhodnocování stavu a vývoje atmosféry, kódování meteorologických zpráv a jejich distribuce na místa řízení letového provozu.

Nezastupitelné místo má jednotka Vojenské policie, jejím hlavním úkolem je policejní zabezpečení kontingentu a ochrana a doprovod příslušníků kontingentu.

Úkoly postavené před náš kontingent nejsou jednoduché, zásadním způsobem ovlivňují nejenom činnost dalších jednotek AČR v Afghánistánu, ale i činnost jednotek aliančních partnerů, místních bezpečnostních složek a obyvatel.

Úspěšné působení všech příslušníků kontingentu daleko od domova a ve složité bezpečnostní situaci by nebylo možné bez podpory našich nadřízených a kolegů z ČR a zejména bez podpory našich rodin a blízkých. Všem za poskytovanou podporu děkujeme.²⁴

Velitel 3. Kontingentu AČR KAIA a ChJ pplk. Ing. Josef Šimůnek

---

²⁴ Dostupné na: www.army.cz. citováno dne 17. 1. 2010

Příloha č. 3

Souhrnný přehled kazuistik²⁵

Rodina číslo	Zaměstnání manželky	Vzdělání manželky	Délka manželství	Počet dětí	Stav manželství	Počet misí
1	obchodní zástupce	SŠ	22 let	2	trvá	5
2	administrativní pracovnice	SŠ	21 let	2	trvá	4
3	voják z povolání	VŠ	3 roky	1	trvá	5
4	manikérka	SŠ	8 let	2	trvá	4
5	učitelka MŠ	SŠ	16 let	2	rozvedeno	3
6	rodičovská dovolená	SŠ	8 let	2	rozvodové řízení	2

Vysvětlivky:

Rodina číslo – pořadové číslo rodiny

Zaměstnání manželky - současné zaměstnání manželky

Vzdělání manželky: SŠ – středoškolské, VŠ – vysokoškolské

Délka manželství – celková doba trvání manželství

Počet dětí – počet dětí v manželství

Stav manželství – aktuální stav ke dni 1. 4. 2010

Počet misí – celkový počet absolvovaných zahraničních misí

---

²⁵ Zpracovala autorka